

ตอน

“จะอย่างไรดีเมื่อกฎหมายบังคับ OH&S ไปถึงผู้รับจ้างเหมาช่วงด้วย”

วชิรวิทย์ มธุรสสุวรรณ
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
E-mail: vachiravitchm@pttplc.com

ปัจจุบันความชัดเจนในด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยมีความเข้มงวดมากขึ้นเป็นลำดับทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ โดยเฉพาะภายในประเทศไทยของเราเองจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ออกมาควบคุมกำกับ หรือบังคับใช้จะมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น วัตถุประสงค์และครอบคลุมทุกภาคส่วน ทุกประเภทธุรกิจและทุกลักษณะการว่าจ้าง โดยเฉพาะในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจะเป็นการจ้างผ่านผู้รับจ้างเหมาช่วงเป็นส่วนใหญ่ สถานประกอบการจะไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง ซึ่งแน่นอนผู้ประกอบการก็ต้องควบคุมกำกับผู้รับจ้างเหมาช่วงเสมือนหนึ่งเป็นลูกจ้างของตนเองด้วยเช่นกันตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งรายละเอียดและแนวทางที่จะควบคุมกำกับผู้รับจ้างเหมาช่วงในด้านอาชีวอนามัย

และความปลอดภัย (Occupational Health and Safety: OH&S) นั้นมีหลายอย่างหลายมาตรการด้วยกันโดยขอลำดับการปฏิบัติที่ง่าย ๆ ดังนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับจ้างเหมาช่วง: เป็นด่านแรกที่สถานประกอบการต้องชัดเจนก่อนว่าคุณสมบัติที่สถานประกอบการต้องการเป็นอย่างไร ทั้งในด้านความน่าเชื่อถือ ความพร้อมทางด้านบุคลากร ทางด้านการเงิน ความสามารถของบุคลากร ระบบการบริหารจัดการภายในขององค์กรนั้นๆ ความสามารถต่อการปฏิบัติตามมาตรการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เนื่องจากในปัจจุบัน กฎหมายควบคุมกำกับให้นายจ้างจะต้องควบคุมกำกับดูแลด้าน OH&S ไปยังผู้รับจ้างเหมาช่วงด้วย โดยจะต้องตกลงและ

ร่วมกันกับผู้รับจ้างเหมาช่วง โดยขั้นตอนนี้หากผู้ประกอบการกำหนดมาตรฐานของผู้รับจ้างเหมาช่วงไว้ชัดเจน การกำหนด หรือการปฏิบัติตามมาตรฐานด้าน OH&S ก็จะง่ายมากขึ้น เพราะผู้รับจ้างเหมาช่วงจะเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อมาตรฐานด้าน OH&S นั้นเอง โดยหัวข้อคุณสมบัติขั้นต่ำที่ควรกำหนดไว้ เช่น ด้านการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คุณสมบัติของบุคลากรมาตรฐานการควบคุมกำกับ มาตรการทางกฎหมาย เป็นต้น

2. การจัดทำข้อตกลงเงื่อนไขด้าน OH&S ไว้ในเงื่อนไข

หรือสัญญา: ในข้อนี้ให้ผู้ประกอบการกำหนดออกมาให้ชัดเจน โดยสากลทั่วไปในการกำหนดเงื่อนไขสัญญานั้น ให้แบ่งรายละเอียดออกเป็นสองส่วนหลักๆ คือ ส่วนแรก เป็นเงื่อนไขสัญญาทางด้านธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบการต้องการ หรือมีเงื่อนไขอย่างไรสามารถกำหนดลงไปได้ตามความต้องการและส่วนที่สองคือ ข้อตกลงด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้ประกอบการต้องการให้ผู้รับจ้างเหมาช่วงปฏิบัติอะไร อย่างไร มากน้อยแค่ไหน ซึ่งโดยการกำหนดในส่วนที่สองนี้ แต่ละสถานประกอบการก็จะมีแตกต่างกัน โดยปกติก็จะอ้างอิงมาจากกฎหมายมาตรฐานระบบการบริหารจัดการ เป็นต้น จุดที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ ต้องกำหนดให้ชัดเจนและมีรายละเอียดกำหนดว่าผู้รับจ้างต้องปฏิบัติอะไร อย่างไร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อผู้ที่ต้องนำไปปฏิบัติ หรือนำไปคำนวณต้นทุนของการดำเนินการได้

3. การกำหนดคำตอบแทนที่เหมาะสม:

ในการกำหนดคำตอบแทนให้กับผู้รับจ้างเหมาช่วงนั้นผู้ว่าจ้างจะต้องคำนึงถึงต้นทุนที่ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการตอบสนองความต้องการที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1 และ 2 ด้วย เพราะหากผู้ว่าจ้างให้คำตอบแทนผู้รับจ้างเหมาช่วงในจำนวนที่ต่ำเกินไปผู้รับจ้างเหมาช่วงก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้โดยเฉพาะมาตรฐานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมักจะเป็นส่วนแรกๆ ที่ผู้รับจ้างเหมาช่วงจะตัดออกก่อนหากคำตอบแทนที่ได้รับจากผู้รับจ้างให้คำตอบแทนที่ต่ำเกินไป โดยในทางปฏิบัติผู้รับจ้างควรกำหนดคำตอบแทนทั้งสองส่วนให้ชัดเจนว่าด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกำหนดไว้เท่าไรและด้านการบริหารจัดการอื่นๆ กำหนดคำตอบแทนไว้เท่าไร วิธีนี้ก็จะทำให้ทั้งสองฝ่ายทราบต้นทุนที่แท้จริง หากจะต้องมีการต่อรองเรื่องคำตอบแทนนั้น ส่วนที่ห้ามนำไปใช้ในการต่อรองเพื่อลดค่าใช้จ่ายคือ ส่วนของอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยให้ใช้ส่วนคำตอบแทนด้านการบริหารจัดการเป็นส่วนที่ใช้ในการต่อรองเพื่อลดค่าใช้จ่าย

4. การกำหนดมาตรการควบคุมกำกับ:

ทั้งระบบการบริหารจัดการ มาตรฐาน และการควบคุมควบคุมกำกับ ในข้อนี้เป็นมาตรการที่สำคัญอย่างมากที่ผู้ว่าจ้างจะต้องกำหนดให้ผู้รับจ้างเหมาช่วงปฏิบัติ โดยระบบการบริหารจัดการ หรือการควบคุมจะต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับลักษณะงานและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในแต่ละงานที่ผู้รับ

จ้างเหมาช่วงปฏิบัติ โดยการกำหนดมาตรการการควบคุมนั้นให้กำหนดออกเป็น 3 ส่วนที่สำคัญคือ ส่วนแรก การกำหนดระบบการบริหารจัดการ โดยให้พิจารณาว่าระบบที่จำเป็นที่จะกำหนดให้ผู้รับจ้างเหมาช่วงปฏิบัติคือมาตรการอะไร เรื่องอะไร โดยอาจจะนำเอาระบบการจัดการที่มีอยู่มาใช้เป็นกรอบในการกำหนดก็ได้ เช่น ระบบการบริหารจัดการ มอก.18001 หรือระบบ OHSAS18001 เป็นต้น ส่วนที่สอง มาตรฐานการปฏิบัติ ผู้รับจ้างต้องกำหนดให้ชัดเจนในทุกๆ ระบบ หรือทุกมาตรการที่กำหนดไว้ในส่วนแรก เพราะจะทำให้มั่นใจว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ หรือที่จำเป็นนั้นผู้รับจ้างเหมาช่วงจะรับทราบว่าจะต้องปฏิบัติตามน้อยเท่าไร ส่วนที่สามคือ การควบคุมกำกับผู้รับจ้างเหมาช่วงให้นำมาตรการและมาตรฐานที่กำหนดไปปฏิบัติจริง ส่วนนี้สำคัญมากเพราะมาตรการที่กำหนดไว้ แต่ไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติก็เท่ากับไม่มีมาตรการนั่นเอง โดยผู้ว่าจ้างจะต้องกำหนดหน้าที่ทั้งสามส่วนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องภายในสถานประกอบการทราบว่าใครต้องปฏิบัติในส่วนใดจะได้ควบคุมกำกับดูแลผู้รับจ้างเหมาช่วงได้อย่างครบถ้วน

5. การวัดผลและติดตามผล การประเมินผลงาน:

ในข้อนี้เป็นมาตรการที่ผู้ว่าจ้างจะต้องกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลผู้รับจ้างเหมาช่วง โดยเฉพาะด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยมาตรการนี้ผู้รับจ้างจะได้ทราบว่ามาตรการที่กำหนดให้ผู้รับจ้างเหมาช่วงปฏิบัติ นั้น ถูกนำไปปฏิบัติครบถ้วนหรือไม่ เช่น การใช้การตรวจติดตามโดยหัวหน้าผู้ควบคุมงาน การตรวจเช็คบันทึกที่กำหนดไว้ให้ปฏิบัติ การตรวจการปฏิบัติที่หน้างาน โดยผลการวัดผลและติดตามผลนั้นจะต้องนำไปสู่การวัดระดับความสามารถของผู้รับจ้างเหมาช่วงด้วยว่าสามารถตอบสนองได้มากน้อยเพียงใดและผลของการวัดผลสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการว่าจ้างต่อในอนาคต หรือในโครงการใหม่ๆ

6. การรักษาความต่อเนื่อง:

ในการควบคุมกำกับผู้รับจ้างเหมาช่วงนั้น อาจจะมีบางมาตรการที่เหมาะสมและรัดกุมดีพอแล้ว สถานประกอบการจะต้องกำหนดเป็นมาตรฐานให้เป็นบรรทัดฐานเพื่อว่าในการดำเนินการในครั้งต่อไป ผู้ว่าจ้างสามารถนำมาใช้กับผู้รับจ้างเหมาช่วงได้ทันที แต่ในขณะเดียวกันหากมาตรการใดที่ยังมีส่วนบกพร่องก็จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มาตรการมีความรัดกุมมากขึ้นและในขณะเดียวกันถึงแม้ว่ามาตรการมีความเหมาะสมแล้วการทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นว่ามาตรการยังทันสมัยอยู่นั่นเอง

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นมาตรการที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ซึ่งแน่นอนจะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ประกอบด้วยกัน โดยมาตรการควบคุมผู้รับจ้างเหมาช่วงนี้เป็นมาตรการที่ปัจจุบันกฎหมายเข้มงวดมากขึ้นและมีการบังคับใช้แล้วจึงขอให้นำไปใช้จริง